

OBSAH

ÚVOD / 7

PRAVĚK / 9

PALEOLIT / 9

MEZOLIT A NEOLIT / 10

DOBA BRONZOVÁ A ŽELEZNÁ / 12

STAROVĚK / 15

STAROVĚKÝ EGYPT / 15

Architektura / 16

Sochařství / 18

Malířství / 18

Umělecké řemeslo / 19

MEZOPOTÁMIE / 19

Architektura / 20

Sochařství a umělecké řemeslo / 20

SÝRIE A PALESTINA / 21

INDIE / 23

Architektura / 23

Sochařství / 24

Malířství / 24

Umělecké řemeslo / 24

ČÍNA / 24

PŘEDŘECKÉ KULTURY / 26

Kréta / 26

Architektura / 26

Malířství / 27

Umělecké řemeslo / 27

Mykénská civilizace / 28

Architektura / 28

Umělecké řemeslo / 28

STAROVĚKÉ ŘECKO / 29

Vázové malířství / 30

Architektura / 31

Sochařství / 35

ANTICKÝ ŘÍM / 37

Etruskové / 37

Rímské umění / 38

Architektura / 38

Sochařství / 39

Malířství / 40

Křesťanská antika / 41

Katakomy / 42

Sochařství / 42

Architektura / 42

Mozaiky, knižní malba / 44

STŘEDOVĚK / 45

BYZANTSKÁ ŘÍŠE / 45

OBLAST ISLÁMSKÁ / 46

OBLAST ROMÁNSKO-GERMÁNSKÁ / 48

Předrománské umění / 48

Karolinská renesance / 49

Otónská renesance / 49

ROMÁNSKÝ SLOH / 50

Architektura / 50

Sochařství / 52

Malířství / 52

České země v raném středověku / 53

Velká Morava / 53

Románský sloh v Českých zemích / 54

Architektura / 54

Sochařství / 56

Malířství / 56

GOTICKÝ SLOH / 57

Architektura / 58

Sochařství / 60

Malířství / 61

Gotický sloh v Českých zemích / 63

Architektura / 63

Sochařství / 67

Malířství / 69

Deskové malířství / 70

Nástěnné malířství / 71

Knižní malba / 73

NOVOVĚK / 75

RENESEANCE / 75

Italské rané renesanční umění 15. století / 75

Architektura / 76

Sochařství / 77

Malířství / 78

Italské vrcholné renesanční umění (1500-1520) / 82

Architektura / 82

Sochařství a malířství / 84

Benátské malířství / 86

Manýrismus / 88

- Německé renesanční malířství / 89**
Nizozemské renesanční malířství / 90
Renesance v Českých zemích / 91
Rudolfinské umění / 93
- BAROKO / 95**
Itálie / 95
 Architektura / 95
 Sochařství / 96
 Malířství / 96
- Francie / 97**
 Architektura / 97
 Sochařství / 98
 Malířství / 98
- Španělsko / 99**
 Architektura / 99
 Sochařství / 99
 Malířství / 99
- Nizozemské malířství 17. století / 100**
Vlámské malířství / 100
Holandské malířství / 101
- Baroko v Českých zemích / 103**
 Architektura / 104
 Sochařství / 107
 Malířství / 109
Lidové umění / 111
- ROKOKO / 113**
 Architektura / 113
 Sochařství / 114
 Malířství / 114
- BAROKNÍ KLASICISMUS / 115**
- UMĚLECKÉ SMĚRY 19. STOLETÍ / 117**
- KLASICISMUS / 117**
 Architektura / 118
 Sochařství / 118
 Malířství / 118
- Klasicismus v Českých zemích / 119**
 Architektura / 120
 Sochařství / 120
 Malířství / 121
- ROMANTISMUS / 122**
 Architektura / 122
 Sochařství / 123
 Malířství / 123
- Romantismus v Českých zemích / 125**
 Architektura / 125
 Sochařství / 125
 Malířství / 126
- REALISMUS / 128**
 Architektura / 128
 Sochařství / 128
- Malířství / 128
Realismus v Českých zemích / 129
 Architektura / 129
 Sochařství / 130
 Malířství / 131
Stavba a výzdoba Národního divadla / 132
- IMPRESIONISMUS / 134**
- POSTIMPRESIONISMUS / 135**
Umění zaměřené k objektivní realitě / 136
Velká syntéza / 136
Umění vycházející ze subjektivní reality / 138
- SOCHAŘSTVÍ NA PŘELOMU STOLETÍ / 139**
- SECESE / 140**
 Architektura / 141
 Grafika / 141
 Malířství a sochařství / 143
 Umělecké řemeslo / 143
- Secesní umění v Českých zemích / 144**
 Architektura / 144
 Grafika / 144
 Malířství a sochařství / 145
- UMĚLECKÉ SMĚRY 20. STOLETÍ / 147**
- SVĚTOVÉ UMĚNÍ DO DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLKY / 147*
FAUVISMUS / 147
EXPRESIONISMUS / 148
ABSTRAKTNÍ MALÍŘSTVÍ / 149
KUBISMUS / 151
Český kubismus / 152
FUTURISMUS A KONSTRUKTIVISMUS / 154
BAUHAUS / 156
FUNKCIONALISMUS / 156
METAFYZICKÁ MALBA / 159
DADAISMUS / 159
SURREALISMUS / 160
České umění mezi dvěma světovými válkami / 162
 Architektura / 163
 Malířství, sochařství a grafika / 165
 Dvacátá léta / 165
Realistická linie sociálního umění / 166
Poetismus / 166
 Třicátá léta / 168
Surrealismus / 168
Abstraktní umění / 168
České umění za druhé světové války / 169
- SVĚTOVÉ UMĚNÍ DRUHÉ POLOVINY 20. STOLETÍ / 172*
 Architektura / 172

MODERNÍ SLOH – MODERNÍ
REALISMUS / 174
INFORMEL A GEOMETRICKÁ
ABSTRAKCE / 175
POP-ART, NOVÁ FIGURACE,
HYPERREALISMUS / 176
KONCEPTUÁLNÍ UMĚNÍ / 178
POSTMODERNISMUS / 178

České umění po druhé světové válce / 179

Architektura / 180
Malířství a sochařství / 183
Grafika / 188
Užitě umění / 189
Ilustrace a knižní tvorba / 190
Kulturní plakát / 191
Animovaný film / 193
Jevištní výtvarnictví / 193
Tvorba hraček / 194
Sklo / 194

TERMINOLOGICKÝ SLOVNÍČEK / 196
SLOVNÍČEK VÝSLOVNOSTI / 204

NEJVÝZNAMNĚJŠÍ EVROPSKÉ
GALERIE A MUZEA / 210

VYBRANÉ MIMOEVROPSKÉ
GALERIE A MUZEA / 214

NEJVÝZNAMNĚJŠÍ PRAŽSKÉ
GALERIE A MUZEA / 215

NEJVÝZNAMNĚJŠÍ MIMOPRAŽSKÉ
GALERIE A MUZEA / 215

MAPKY (příloha) / 217

Člověk vždycky potřeboval a bude potřebovat k životu, ať už jde o rozmanité formy hudby, nebo o předměty, které doplňují nebo povzdělávají, reprodukováné nejrazučejšími prostředky, nebo o vyznamoňování, jeť sde obklopuje na každém kroku. Bez umění by byl život sedivý, nenaplněný. Umění nám dovoluje rozvinout fantazii, prožít osudy, které nás mohou obhatit novými postavy, na skutečnost, avšakými vřelkami. Umění člověka koriguje i morálně. Ne náhodou má být už ve starém Řecku, kulajícím o jednoho krásy tělesné, duchovní i morální, přiznáváno tak velký význam. Řecká tragédie nás dodnes dohlaví a dávají nám právě i pocit očistění a osvobození. Výtvarné umění pak poskytuje radost z krásy a harmonie, ale naučí nás i k zamyšlení nad podstatnými otázkami lidského bytí.

Je zákonité, že v dnešní době, kdy je společnost zaměřena převážně technicky a ekonomicky, nehýbate roste význam právě o umění, které se stává protiváhou ryze praktickému způsobu života, s nímž mnohá lidí nemůže vystačit, protože je neuspokojuje. Lidé vyhledávají po celém světě umělecká díla dáno zapříčině civilizací, která svou dobu přežila díky ocenění a péči, jež se jim před mnoha tisíci lety dostalo. Dnes vydávají svědectví o životě, myšlení, citění a kultuře tehdejších lidí. Člověk však vyhledává i díla minulosti moderní nebo díla současné, protože právě v nich nachází svoje vlastní myšlenky, svoje problémy, jeť přináší naše složitá a rozporuplná doba.

Umění je součástí kultury každého národa. Kultura – soubor duchovních a lidských hodnot – je vlastně výtvarná. Čin člověk v práci, čbu dějln obohacit své dany přírodou; proto do ní patří nejen umění a vědy, ale také náboženství, morálka, právo, politika, technika či ekonomika.

Výtvarná kultura zahrnuje tvorbu nebo výrobu hmatných předmětů s estetickou hodnotou, tedy téměř všechno, co člověk vytvořil a co můžeme vnímat očima (popřípadě hmatem). Pojem estetické – krásy – je ovšem proměnlivý a značně subjektivní. Nejvyšší kategorií výtvarné kultury je výtvarné umění, které současně patří i do kultury duchovní, protože odráží filozofické, náboženské, morální a jiné myšlenky doby. Estetická funkce v něm však převažuje.

Základními obory výtvarného umění, jemuž je věnována tato učebnice, jsou architektura, sochařství, malířství a užité umění. Obory užitého umění stále přibývají, některé naopak již zanikly (knižní malba, cínakství aj.). Patří sem volná i užitá grafika, ale i tvorba nábytku a interiéru, zpracování nejrůznějších materiálů jako je sklo, keramika, porcelán, kov, kámen, textil; dále například hračky, jevištní výtvarnictví, fotografie, propagační výtvarnictví, grafika vytvořená pomocí počítačů atd.